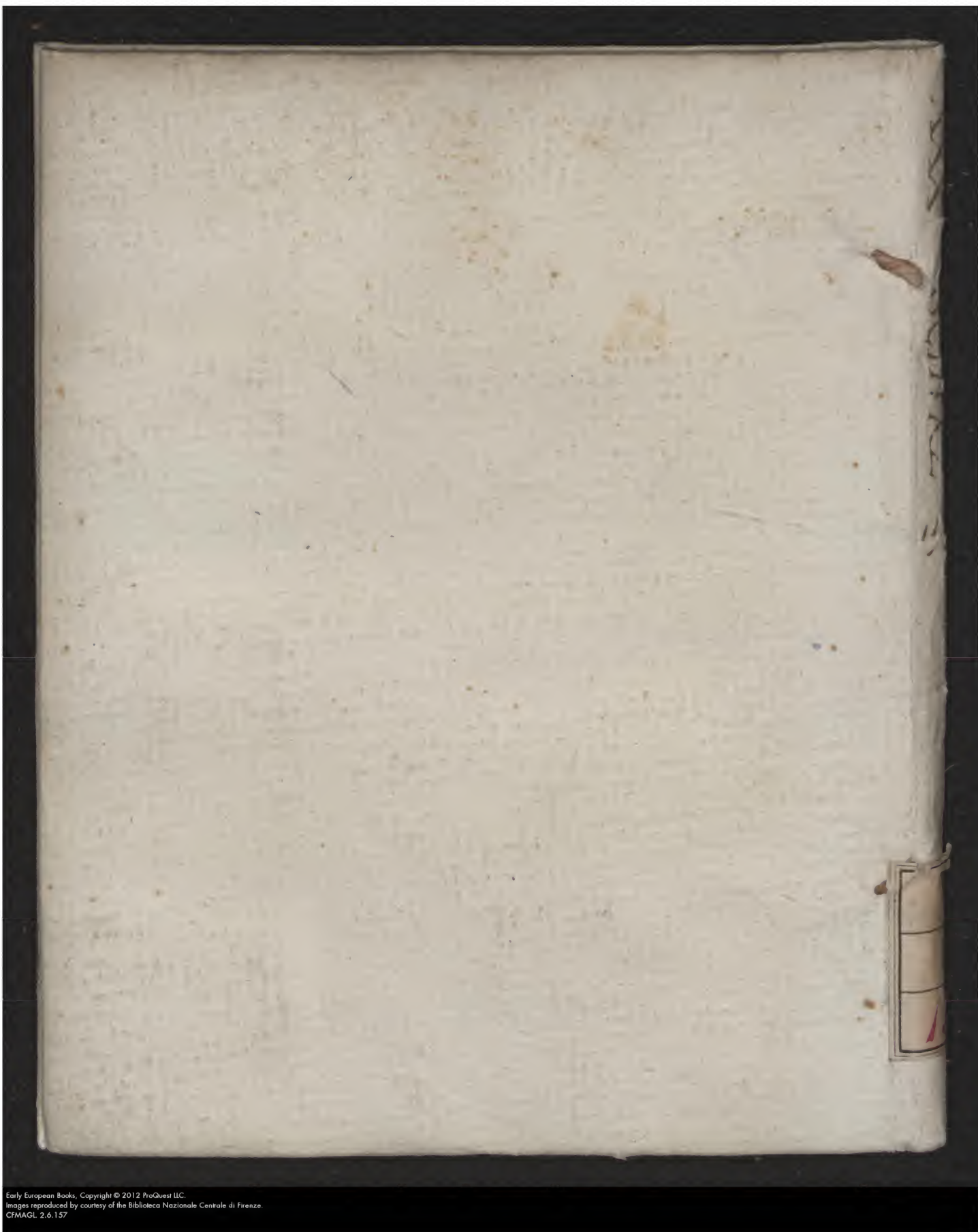
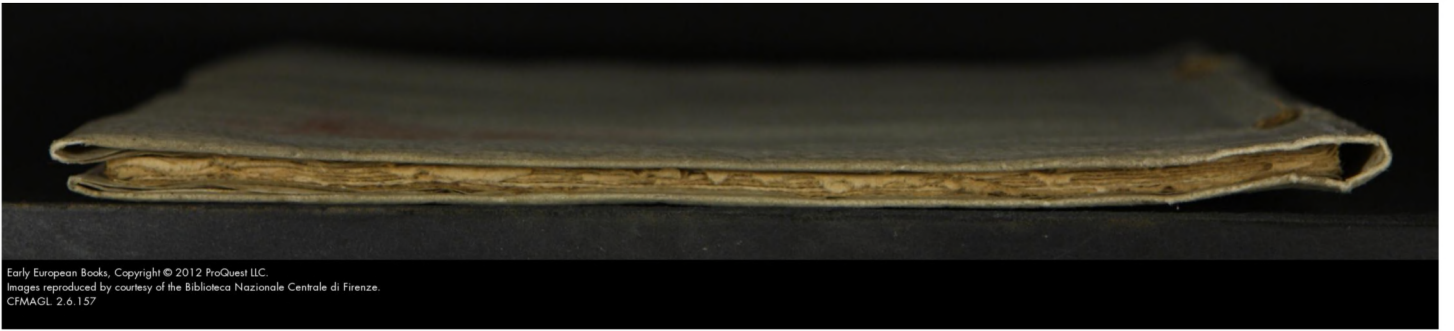

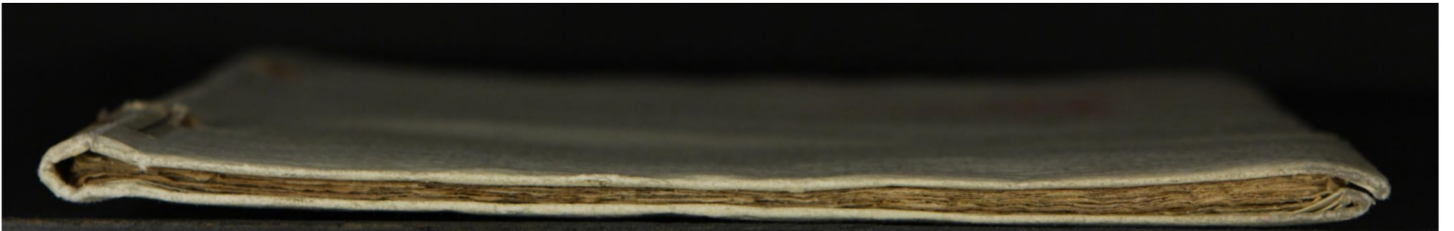

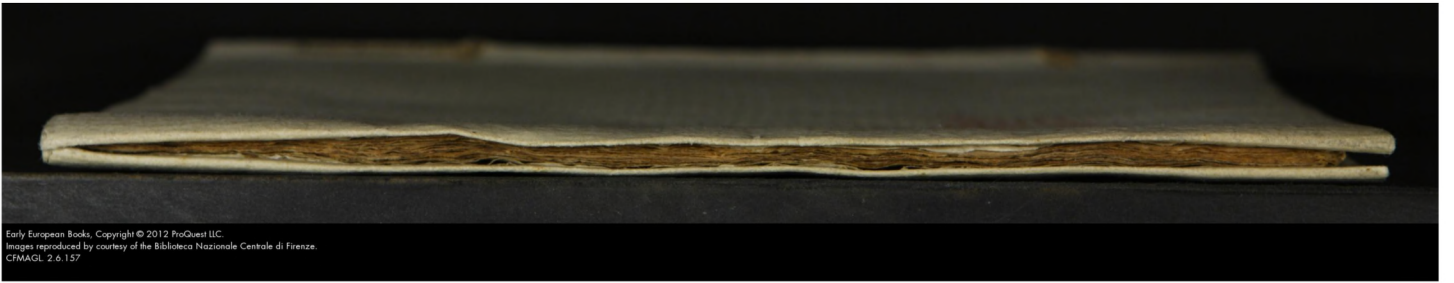
Early European Books. Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.157

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.157

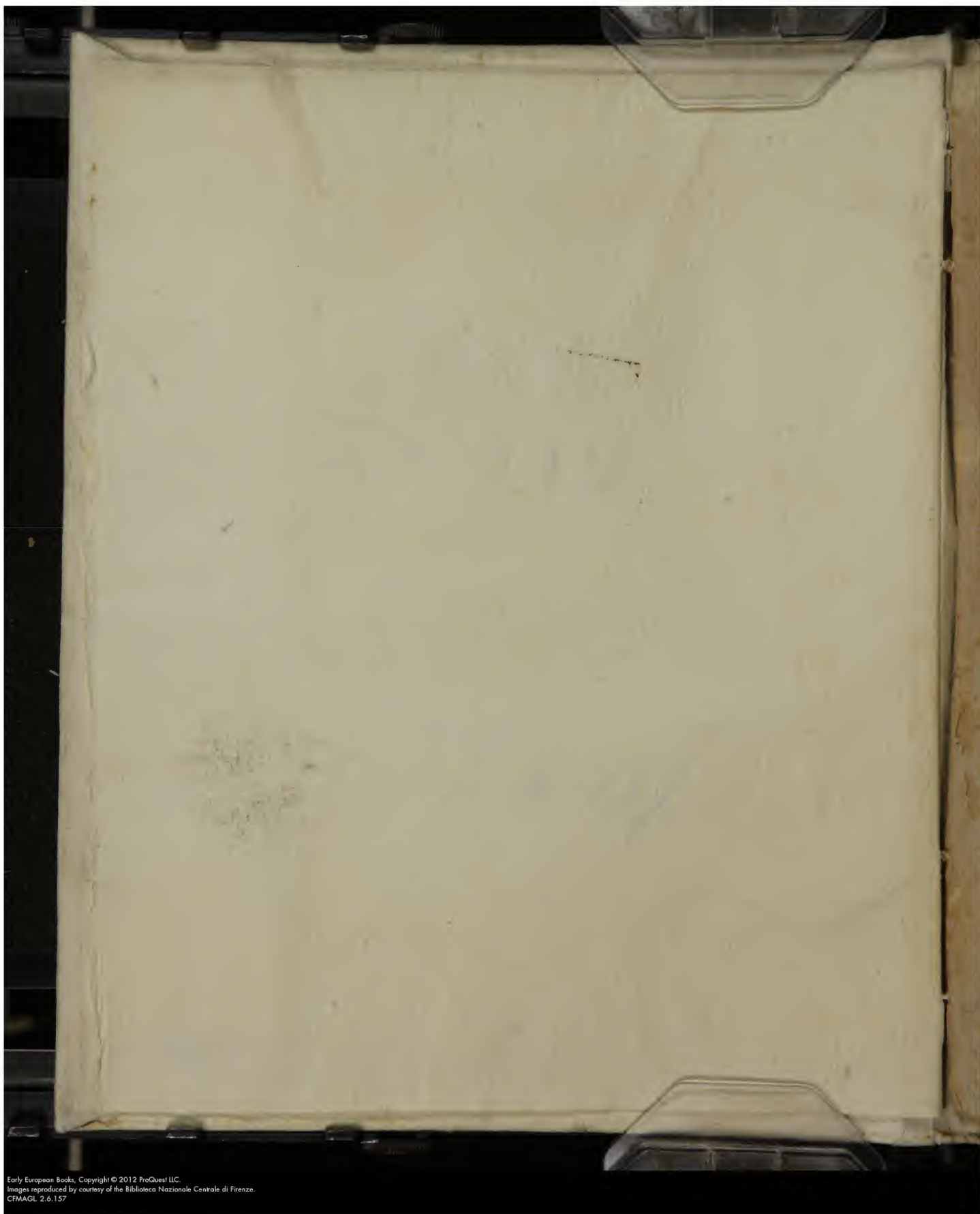

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CRMAGL 2.0.157

2. 6. 157.

2 ~~RA~~ H. 6

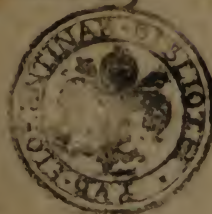
XXX
SCHVRZ

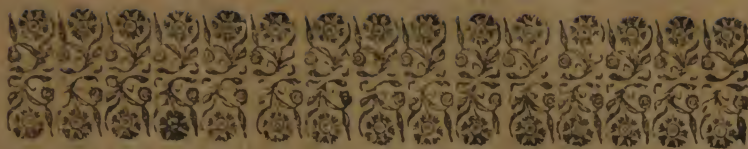
Q. D. B. V.
De
TITVLO
AVGVSTI,
PRAESIDE
CONR. SAMVELE
SCHVRZFLEISCHIO,
PROF. P.
diffëret

M. IO. ERDMANN. DASCHITZKY,
VRATISLAV.

In Auditorio Maiori
IX. KAL. AVGVSTI,
clb lbc XCVI.

VITEMBERGAE,
Prelo CHRISTIANI KREVSIGII, Acad. Typ.

I.

Acrum, & venerationis plenum AVGVSTI nomen est, quod diviniore consilio, fatoque gentis Romanae ascitum, atque ab Octavio susceptum, & auctoritate eius comprobatum, Romulique & Qvirini nominibus praelatum, tum ab omnibus Octavii successoribus constanter servatum, & religione quadam ac reverentia populorum semper cultum est atque celebratum. Florus in extremo epitomes rerum Romanarum. *Tractatum etiam in senatu, an quia (Octavius) condidisset (velut conditor instaurasset) imperium, Romulus vocaretur; sed sanctius & reverentius (reverentia maiori dignum) visum est nomen Augusti, ut scilicet iam tum, dum colit terras, ipso nomine & titulo consecraretur. l. IV. c. 12.*

II. Ante Florum Velleius, Tiberii temporum aequalis tradit, Octavio ad summum imperii gradum evedo, Augusti cognomen a senatu populoque tributum,

butum, annitente Munatio Planco, cuius auctoritatem reliqui haud gravato secuti sunt, titulumque singularem & novum ei decernendum pariter ac deferendum censuerunt. *Cognomen illi viro Planci sententia consensus universi senatus populi-que R. indidit. lib. II. c. 91.* Virum dicit, quem fortissimum principem dicere voluit, quippe qui victo animose Antonio, belloque civili confecto, solus imperavit, & summi Principis potestate rempublicam constituit perinde ac administravit. *Diodorus Siculus l. XXXVII. Ecloga 2. Zosimus l. I. c. 5.*

III. De Quirini cognomine tacet Svetonius, cetera plenius tradit, & testamenti adoptionisque titulo Caesarem, ex Senatusconsulto Augustum maiori cum splendore appellatum scribit. *Postea C. Caesaris, & deinde Augusti cognomen assumpsit; alterum testamento maioris avunculi (qui fuit C. Iulius Caesar) alterum Munatii Planci (Ciceroni familiaris, cuius epistolae supersunt) sententia: cum quibusdam censentibus, Romulum appellari oportere, quasi & ipsum conditorem urbis, praevaluisset, ut Augustus potius vocaretur, non tantum novo, sed etiam ampliore cognomine.* Plan-
cus ergo suffragiis vicit, ac reliquos deinde Senatores Quiritesque, ut ex Velleio intelligitur, in suam sententiam deduxit. Insigniorem Augusti appellationem idem scriptor altius repetit, causamque subii-
cit,

cit, *quod loca quoque religiosa*, (religiose dedica-
ta) & *in quibus augurato quid consecratur*,
augusta dicantur, ab auctu, vel ab avium gestu
gustuve (significatu secundum iuris auguralis disci-
plinam intellecto, eoque hic proprio & sacro) *in Au-*
gusto cap. VII. Ceterum de Planco vid. Cicero lib.
X. ep. fam. 1. seqq. Horatius Carm. l. 1. od. 7. Vel-
leius l. II. c. 63. Appianus l. III. Diol. XLVI.

IV. Servius Vergilii interpres commemorat, pri-
mo quidem Octavio destinatum fuisse Qvirini ti-
tulum, sed ab eo non susceptum, & consulto recusa-
tum, indicat Svetonius; in eo autem errat Servius,
& errantem sequuntur, qui putant, Octavium pri-
mo *Qvirinum dictum*, inde *Caesarem*, post *in*
nomine Augusti permansisse. Ad Georg. III. &
Aen. I. Nihil tale retulit Svetonius, nec tamen dis-
simulavit Dio Cassius, cupidum fuisse suscipiendi
cognominis Qvirini, sed ratione civili vitandae of-
fensae ductum abstinuisse *lib. LIII.* Qvirinus idem
est, qui Svetonii Romulus, & eo cognomine appel-
latur a poetis, quibus haec scribendi ratio constat, ut
undecunque amplificandae laudis materiam quae-
rant, & liberiori titulorum genere utantur. Repu-
gnet licet Servius, & rationes historiae conturber.
Nihilo enim verius est, quod scribit, Caesarem de-
inde appellatum, propterea quod hoc nomen supre-
mis Iulii tabulis consecutus est, neque ad hoc conse-

A 3

quen-

qvendum & suscipiendum, ei opus fuit S.P.Q. consensu, cum aliunde, & ex diversa causa iam tum obtineret, eoqve post Actiacam Victoriā uteretur. Probant hoc numi, & inscriptiones, quae fidem publicam habent, & utrisqve suffragatur gravis & verax scriptor Livius, qvi imperante Octavio Augusto, populi Romani historiam consignavit. *Nostrae aetati Dii dederunt, ut videremus, post bellum Actiacum, ab Imperatore Caesare Augusto, pace terra marique parta. l. 19.*

V. Ceterum solenne illud, & Dei providentia selectum Augusti cognomen, a sacro & augurali verbo originem & auctoritatem suam ducit, atqve hoc indicat Svetonius, prolato Ennii versu, in qvo *augustum augurium* vocatur, *l. c.* Extat in libro I. annalium Ennianorum, ex iisque adducitur, & Varronis, Svetonio prioris, ac eadem verba legentis, testimonio comprobatur. *l. III. de re rust. cap.* Quo indicio apparet, nihil hic mutandum, neqve delendum *augurii* vocabulum, neqve aliud, videlicet imperii, qvod minime congruit, reponendum.

VI. Omni aetate, qva literarum honos floruit; creditum est, aliquid divinitatis in hoc inesse titulo, qvem veneratione sacratum, iudicio & interpretatione Quiritium, usus temporum seculorumqve perpetuus, ab aliis Imperatorum Romanorum titulis, & cognominibus distinxit.

VII.

VII. Idcirco Graeci haud aliter, atque Latini, exponunt, Latinorumque vim exprimunt, & explanatione sua probant ac retinent, & sacrum quiddam ac venerabile hoc vocabulo complectuntur. Appianus, scriptor haud negligens, indicat, eo ipso nomine Octavium Romae consecratum simul & appellatum, potestatem Gaio Caesare maiorem, certe hoc titulo, magis venerabilem, & quod hinc sequitur, opinione omnium magis sanctam accepisse, *de bellis Civilibus lib. I.* Idem infra confirmat, Octavio consulatum suscepturo, & urbem ad sacrificandum ingressuro, auspiciis XII. vultures praebuisse, ut velut alter Romulus, de integro urbem conderet, signoque diviniore admonitus, constitueret imperium, & virtute consilioque difficilima eius negotia explicaret, *de bel. Civil. lib. III.* Omne haud vano, cui fidem fecit eventus, postquam anno ab urbe condita DCCXXIII summam est adeptus potestatem. *Dio Cassius lib. LI. Iosephus Originum l. XV. c. 7.* Ad hanc splendidus *Augusti* titulus accessit, ut firmati iam imperii novus idem sollemnisque honor esset, anno ab V.C. DCCXXVII. Ex A. D. KAL. FEBR. Quod firmat idoneus testis Censorinus, & scribit: *ex ante diem decimum sextum Kal. Februarii Imperator Caesar divi filius sententia L. Munacii Planci a Senatu ceterisque civibus Augustus appellatus est, se septimum, & M. Vipsa-*

Vipsanio Agrippa III. COSS. De die Natali cap. XXI. Alii tamen a Censorino dissentiunt, & Idibus Ianuariis additum Augusti nomen putant, auctore Ovidio, temporibus priori, quem sequendum arbitratur Carolus Neapolitanus. *Faistor. I. 234.* Nec improbavit Casaubonus, & dissidentes aliorum de die sententias una retulit, error autem in anno admissus est, quem DCCXVII. ibi supputatum, aut potius librarii vitio positum, sed in novissima, ceteroquin emendatissima editione, repetitum legimus & miramur. Alii annum ab V. C. proximum DCCXXVI. rationibus suis adhibent, eoque hunc titulum Augusto decretum collatumque volunt. Rei gestae historiam persecutus est *Dio lib. LIII.* Superfunt numi testes, & non dubia inscriptionum monumenta.

S. P. Q. R.

IMP. CAESARI. DIVI. F.

AVGVSTO.

OB. CIVEIS. SERVATOS.

IIIX. Ab hoc tempore perpetuus, & ad successores propagatus est Augusti titulus, auspicio divinus, e-logio singularis, & formula solennis. Exemplum huius sunt in statuis, lapidibus & numis, a quibus historiae auxilium saepe ac firmamentum petamus. Nam qui Caesar antea seorsim, nunc CAESAR AVGVSTVS coniunctim nuncupatur & scribitur, quod
tituli

tituli in numis incisi ostendunt. Graecus extat, quo
 Consulatus Octavii VII. insignitur, Dionisque ad
 hanc rem pertinens narratio confirmatur. ΝΙΚΟ-
 ΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ. ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ. Est
 alius, qui conditoris oppidi huius, prope Actium ex-
 tracti, memoriam servat. ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ.
 Aversa parte ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΤΙΣΤΗΣ. Latini-
 nus, sed perrarus, & conspectu nostro dignus, duos
 consules aperte signat Octavium Caesarem, & M.
 Vipsanum Agrippam, uterque annum DCCXXVII.
 indicat, quo alter septimum, alter tertium, urbis con-
 sulatum gerebat. CAESAR AVGVSTVS. M. A-
 GRIPPA. Quare haec Caesaris Augusti appellatio
 in formulam abiit, & a gravi scriptore Livio usurpata
 est, *l. XXIX. c. 12. Postrema omnium* (Hispania)
nostra demum aetate (tertio post collatum Augu-
 sti titulum anno, cui DXXX. V. C. respondet) *ductu*
auspicioque Augusti Caesaris, perdomita est.
 Hispaniam intelligit, Asturiae & Cantabriae regio-
 nibus comprehensam, quod ex Dione intelligitur,
lib. LII.

IX. Cum igitur in summo esset regiae potestatis
 fastigio Octavius, varios suscepit honores & titulos,
 quorum alii successionem familiae & nominis, alii
 auctoritatem per se maximam, alii maximam simul
 & sacram significarunt, nullam vero novam ei po-
 testatem addiderunt. Ab his autem diversum est

B

Impe-

Imperatoris nomen, quod nominibus titulisque omnibus praeposuit Octavius, revera ut *praenomen* esset, regique iuris praelio Actiaco parti, Quiritiumque obsequio firmati documentum. Fidem rei facit vetus inscriptio. IMP. CAESAR. DIVI. F. AVGVSTVS. Contra duces exercituum, & summi castrorum praefecti titulum imperatoris nomini gentilicio subiecerunt, ut causam recepti huius tituli ostenderent, qui ab exercitu appellati imperatores, populi certe auspicio praeerant copiis, & mandata potestateungebantur.

X. Aliquando tamen, & velut extra curiae usum, veteres, & formularum periti homines Augustum, regio iure imperantem, brevitatis causa Caesarem nominarunt, quem non ignorabant, more & usu Quiritium, nominari *Imperatorem Caesarem Augustum*, si integri eius tituli ratio habeatur. Quod probare supervacuum est, praesertim quum ipsa iuris elementa praebeant exemplum. Nam in illis non alius, quam Octavius Augustus, *Caesaris* nomine intelligitur, §. 10. *Inst. de iure nat. gent. & civ.* Congruit nova Iustiniani Constitutio, quae extat *Novel. XXX. a principio*. Vanus sit, qui hic dubitet, Octavius, an aliquis ab Octavio diversus intelligatur. Auctor enim imperii & conditor nemo fuit, praeter Octavium Augustum, cuius successione merito gloriatur Iustinianus. Evenit
autem

autem deinceps, sit *Caesar* novo exemplo diceretur,
non qui summæ rerum præesset, sed qui ipse dun-
taxat succedendi in imperio haberet. Quo pacto idem
est *Caesar*, qui designatus successor, secus quam
antehac, & superiori tempore, quo *Caesar Augustus*
dici consuevit. Ea res admonet, ut legantur
historiæ augustæ scriptores, Tacito & Tranquillo
posteriores, qui minores vulgo appellantur, *Aelius*
Spartianus in *Aelio Vero* cap. I. & *Iulius Capi-*
tolinus in *Marco*, cap. IV. & VII. Sed ubi *Cae-*
sares in imperii consortium asciti sunt, aequali cum
Imperatoribus titulo & honore utebantur, quod pri-
mum contigit imperante Marco Antonino, qui fra-
trem Lucium Verum non successorem destinavit,
& heredem instituit, sed imperii socium declaravit,
*Caesarem*que Augustum dixit, ex eoque tempore
duo Augusti, prodito novi moris exemplo, impe-
rium summa potestate administrarunt. *Spartianus*
in *Vero* cap. V. & *Capitolinus* in *Marco* c. VII.
Quum ergo fuit hæc imperandi societas, ut pari &
aequo iure duo Augusti imperarent, non regnum,
neque unius mansit imperium, quoad neuter sine
altero ius statuendi habuit, legesque sancienti. Con-
tra usu venit, quum Augustorum alter alteri obno-
xius, & iunior seniori, filius patri, adoptivus adoptan-
ti, certa ratione potestatisque temperatione devin-
ctus. Illud non obscure *Capitolinus* scribit, Lucium

B 2

Ve-

Verum, quem Marcus Augustum dixit, praeter reverentiam & officia, seniori Augusto exhibuit, & forsan aetatis ratione exhibere debuit, in gravissimis reipublicae partibus obtemperasse Marco, atque ex huius voluntate omnino gessisse bellum. Namque ei *obsecutus est, ut legatus proconsuli, vel praeses imperatori, cap. IV. in Vero.* Praecipua ergo Marci auctoritas fuit, quae cum exacta alterius aequalitate conciliari non potest, & illo etiam argumento confirmatur, quod Marcus, tanquam Augustus senior, exercitum, quem Vero ducendum tradidit, allocutus est, ut potestatem de eo statuendi integram sibi reservaret. Quisquis enim non suo arbitratu facit, nec facienda, praesertim in bello, discernit, is quin alteri audiens sit, dubitari non oportet. *Iam primum, Capitolinus pergit, Marcus pro ambobus (pro se & Vero) ad milites est locutus (ADLOCVTIO in numis ac inscriptionibus) & pro consensu imperio (pro consensu imperii, sive ut Casaubonus legit, consensu in imperio) graviter se, & ad Marci mores egit. cap. eodem.* Nam ita se comparavit, & rationes suas iniit, ut Marci institutis convenienter viveret, maxime sub imperii initium, & ante expeditionem contra Parthos susceptam. Leges tamen supersunt Marci & Lucii Veri, *divorum fratrum* nomine inscriptae, & in pandectas, atque in codicem relatae, l. 6. §. 1. & l. 7. D. de divis.

divis. rer. l. 39. D. de rel. & sumpt. fun. l. 17. D. de iure patr. l. 27. D. de liber. caus. l. 27. D. de poen. l. 2. §. 2. & l. 3. §. 5. D. de iure fisci. Et l. 2. ac 3. C. de alend. liberis. Alibi separatim scribitur Marcus Antoninus, & Marcus Aelius Antoninus, quia M. signat Marcum, Augustum seniore, atque huc spectat constitutio, Claro & Cethego Coss. promulgata, anno V. C. DCCCCXXIII. & N. S. CLXX. Quae legitur in Codice *l. 1. de petit. hered.* Nulla autem lex in universo iuris volumine reperitur, quae solius quidem Veri, Augusti iunioris nomine inscribatur. Contra multae extant, quae unius Augusti Senioris nomen titulumque praeferunt, in Codice aequae in pandectis. Accedit ad hoc Capitolini testimonium, leges a Marco latas commemorantis, sed quas Verus seorsim sanxerit, & suo nomine promulgaverit, nusquam indicantis. Haud semper eadem fuit haec imperandi ratio, & in rescriptorum formulis Augusti iunioris nomen omitti potuit, & interdum, quod res ipsa loquitur, omissum est, in dicio praecipui, cuius multa, nec incerta documenta sunt, maxime sub hoc tempus, quo duo erant Augusti Marcus, & Verus. Non enim habeo ambiguum, neque inficiari possum, Augusti iunioris potestatem aliquando fuisse plenior, id quod expedite colligunt, qui Caracallae & Diocletiani tempora contendunt. Sed in numis, quod omittere no-

lim, contueri licet Augustos fratres, simul in solio
sedentes, simul pro tribunali iura statuentes, simul
congiaria dantes, dextrasque iungentes, & consocia-
ta potestate, concordiam firmantes: aliquando &
simul stantes, fructumque belli in Oriente gesti, &
victoriae ibidem partae simul capientes, titulo AR-
MENIACI & PARTHICI, simul utentes, ob
eamque causam flumina duo Orientis insigniora sibi
subiicientes, in quorum altero Marcus, in altero Ve-
rus pedibus insistit, ille *Tigrim*, iste *Euphratem* cal-
cibus premit. Haud secus, atque Danubius quon-
dam & *Rhenus*, tanquam victi domitque signan-
tur in numis, iste speciatim habitu procumbentis,
victoriam Marci a Marcomannis relatam illustrat.

XI. De sumpto *Imperatoris* titulo multa pas-
sim mentio est apud scriptores, cuius suscipiendi
auctor senatus fuit, eoque nihil adiecit ad potesta-
tem Octavii, quam antea habuit, maximam, sed
honoris, & praecipue auctoritatis in republica sum-
mae testimonium dedit, cuius videlicet ea vis esset,
ut nemo illam non coleret ac vereretur. *Dio Cas-
sius*, qui diligenter haec persecutus est, subduxit ra-
tiones temporum, & confirmavit, anno urbis condi-
tae DCCXXV. collatum fuisse *Imperatoris* titu-
lum, ut hoc maximae potestatis argumento exae-
quaretur cum patre Iulio Octavius, atque ab aliis
discerneretur imperatoribus, quos exercitus in ca-
stris

stris, senatus deinceps in urbe appellasset. *Lib. LII.*
Nam id moribus & institutis Romanorum convenie-
bat, ut imperatores, ante imperatorem Iulium Di-
ctatorem duces belli essent, copiasque regerent, &
summo tantum militiae magistratu fungerentur:
Postea rerum potiti, & praenomine tituloque Impe-
ratoris summum regendi ius adepti, multum nihil-
ominus iudicio senatus tribuebant, eiusque consen-
su gaudebant, ut potestatem hanc armis quaesitam,
ex legibus habere videri vellent, quam tamen ante
Scutum omnibus partibus perfectam, atque adeo an-
te legitimum senatus decretum, non obnoxiam se-
natui, nec precariam a populo, nec vicariam & no-
mine populi, nedum a populo dependentem habe-
bant. Non praetermittenda est vetus inscriptio, quae
promulgati eius decreti veritatem tuetur.

SENATVS. POPVLVSQVE. ROMANVS.
IMP. CAESARI. DIVI. IVLLI. F. COS. QVINCT.
COS. DESIGN. SEXT. IMP. SEPT.
REPVBICA. CONSERVATA.

Quinctus Octavii consulatus magnum rei ge-
stae momentum affert, tempusque definit, quod
cum anno Dionis congruit, fastisque Romanorum
exacte respondet. Cornelius Tacitus memorat, Octa-
vium, qui ab senatu *imperatoris praenomine* in-
gnitus est, *semel & vices* appellatum fuisse *imperato-
rem*, idque diversa ex causa, & ob victorias, pro-
speros-

sperosque belli eventus. *Annal. I. 9.* Quo testi-
monio pondus accedit ad fastos, quibus numi & in-
scriptiones auxiliantur, maxime hic in constituenda
Dionis lectione, quae ad dinumerandum, quod
hic quaeritur, temporis intervallum, annos unum
& viginti exposcit. In quo omnia rei numariae mo-
numenta consentiunt, & annum V. C. DCCLXVI.
inducant, quo postremum est imperator salutatus.
Etenim propter belli auspiciū, honor ille Octavio
decretus delatusque est, non ut ei, quod antea monui-
se memini, plus auctoritatis adderet, sed ut *felicita-
tis augustae*, quam tot victoriae distinguerent, testis
ille titulus esset, communisque gaudii signum, &
suae erga Principem reverentiae gratulationisque
argumentum. Idcirco Tacitus cum Dione in con-
cordiam redigendus, & cum utroque inscriptiones
conciliandae sunt, ut definitus annorum numerus,
quem haec disquisitio postulat, intelligatur. Con-
sentiens enim temporum ratio Tacitum tuetur, &
admonet, ut Dionem Tacito recentiore, & huius
etiam vestigia secutum, idonea, atque ex ipsa scri-
ptoris penu deprompto subsidio adiuvem, verba-
que eo, quo par est, modo componam. Quod
fiet, si collocatis apte orationis partibus, experiar le-
niori remedio, & caveam, ne scriptori vis inferatur.
Convenit autem historiae, & rerum temporumque
argumentis, ut unus & vicesimus Octavii annus
statua-

statuatur, eaque de causa legatur, ἐν καὶ εἰκοσι, quod maxime cum Tacito congruit, nec multum ab antiquis Graeci scriptoris vestigiis recedit. Secus atque legi solet, καὶ ἐν εἰκοσι, quia ineptum, & ab instituto Dionis alienum est, εἰκόσι, quod ne monitore quidem eget. Amplius ut ita sentiam, adducor auctoritate inscriptionis veteris, nullo, cuius vel tenuissima suspicio sit, vitio inquinatae, quam Arimini repertam esse constat, non mutilam, neque mendosam, certe talem, quae instauratam Cassilectionem defendat.

IMP. CAESAR. DIVI F. AVG. PONT. MAX. COS.
XIII. IMP. XXI. TRIBVNIC. POTES, XXXVII, P.P.

Nomina titulorum, & notae temporum consentiunt, & quorundam sive incuriam, sive errorem produunt. Equidem Casaubonus in diversa abit, & quartum decimum Octavii consulatum ponit, argumento inscriptionis, quam ab Onuphrio, cui multum debet antiquitas, consignatam tradit, in qua Octavii Consulatus anno XLIII: appellatio Imperatoris XX. Tribuniciae potestatis XXXVIII. definitur. Sed annum ibi demptum oportuit, quoniam ter & decies Consul fuit, neque exuperavit hunc numerum, quem verus inscriptio in Fano Piceni servata, ab ipsoque Onuphrio laudata confirmat. Vix possum, quin moleste feram Xylandi
C auda-

audaciam, rationes aliter ineuntis, & quartum decimum Octavii Consulatum, contra Taciti sententiam computantis. Neque enim Tacito repugnat Dio Cassius, nisi quod Xylander iterum culpa affinis, nomina & notas temporum perturbavit, *lib. LV.* ubi omnino legendum est. Γ. Καὶταρ Αὐγῆς υἱός. Contra quam vulgo legitur. Γ. Καὶταρ Αὐγῆς τὸ ἰδ. Numerus ex ingenio additus, qui tamen extat in fastis Siculis, quorum magna quidem est auctoritas, sed non praeferenda Romano historiae augustae scriptori. *Ad A.V.C. DCCCL.* Hunc secutus est Papinius Statius, & Consulatum *ter deciesque* gestum, versibus mandavit. *Silv. l. IV. car. 1.* Caius ceteroquin ille Dionianus, Agrippae & Iuliae filius, cum Lucio fratre ab Octavio Augusto adoptatus est, quem Consulem populus creavit. Hinc COS. DESIGNATI titulus etiamnum legitur in pervetustis inscriptionibus, quae historiam confirmant, aut minimum illustrant. *Tranquvil. in Aug. cap. LXIV.* Non destinatus est tantum ab Augusto Caius, sed etiam a populo designatus, & sicut inscriptiones fidem faciunt, in Coss. designatorum numerum relatus. Quod Taciti causa observari par est, qui festinantis more, hoc loco magis Augusti consilium aperit, quam eventum. *Annal. l. 3. Addatur Dio lib. LV.* Sed redeo ad exquirendam, suisque veluti ponderibus examinandam inscriptionem.

scriptionem, quam ab Onuphrio sumptam Casaubonus adduxit, cuius numeri non congruunt cum rebus Octavii, & rationibus temporum adversantur. Nam explorate cognitum est, *Tribuniciam potestatem* Augusti, septem & triginta annis, non pluribus, nec paucioribus, contineri. Ergo aut ex ingenio, quod opinari nolim, aut per incuriam adscriptus est annus octavus & trigessimus, quem Romanorum fasti non signant. Onuphrius ille Romanae antiquitatis heluo, recte iniit numerum Augusti Consulatum, quorum postremus fuit tertius decimus, vere & sine vitio ab eodem descriptus. At numerus, IMP. XX. mendosus est, quem haud maiori cura expressit Casaubonus. Subiicit tamen Onuphrius, Augustum IMP. XXI. appellatum, idque docere Tacitum, affirmat. Recte id quidem. Nec tamen ignoravit hunc Casaubonus, sed Dionis testimonio, quod inquinata lectione nititur, confusus, in mendosum inscriptionis Onuphrianae exemplum incidit, & errore haud animadverso, approbavit. In rationibus annorum *Tribuniciae potestatis* dissident Casaubonus & Onuphrius, ille annum iusto maiorem XXXVIII: hic contra, quam rationes postulant, minorem ponit. Uterque contra veritatem historiae, contra auctoritatem inscriptionis Ariminensis, contra fidem numorum, quorum unus est ex aere factus, & care mihi aestimatus, pro-

C 2

pterea

pterea quod eosdem annos designat, & maximo consensu argumento, eadem verba retinet, exceptis duabus literis, S. C. quae Senatusconsultum indicant, quod ita perspicuum est, ut facile omnes, etiam tyrones, sciant. De Onuphrio miror, vidisse eum lapides, & descripsisse, sed temporum illas notas & numeros, describentis industriam fefellisse. Quam culpam alibi non effugit, annumque tribuniciae potestatis nihilo accuratius tradidit, temporumque ordinem turbavit. Non fugit hunc laborem, & re ostendit nuper *Antonius Pagi*, in *dissertatione hypatica*, quanquam in hunc locum non incidit, quem censura mea dignum putavi. Alibi tamen agnovit Onuphrius, Augustum per XXXVII. annos continuasse tribunitiam potestatem, eamque habuisse perpetuam, & summa regendi auctoritate subnixam, *Tranq. in Aug. c. XXVII.* Non enim iure magistratus, hanc dignitatem gessit, ut Tribunus populi, neque ad tempus retinuit, quasi reposcendi facultas populo esset, neque populi nomine exercuit, vel administravit, delato iam ad unum hunc imperio, quod summo rerum arbitrio continebatur. At historici interdum minus accurate loquuntur & laxae, quantum imperium Romanum, quod non modo regia potestate constabat, sed etiam hanc perfectione & splendore superabat, Romanam Rempublicam vocant, ut *Ammianus*
Mar-

*Marcellinus lib. XVI. c. 12. Trebellius Pollio in
Claudicap. XI.* Aequo enim iudicio, & iustae
excusationi locus est, quum de re ipsa, & iure regen-
di inter scriptores convenit, quod sane admini-
strandimodus, ad quem genus loquendi popolare
exigitur, non mutat. Neque tamen Onuphrius,
quod moneri attinet, omni praesidio nudatus est,
quum auctoritate, & exemplis bene multis senten-
tiam firmat, usumque tituli (iure victoriae quaesiti,
aut sponte sumpti) a concessione senatus legitima di-
stingvit, & ipsas adeo habendi causas discernit. Illa
enim concessio, cuius Dio, scriptor alta mente prae-
ditus, & rerum civilia momenta aestimans, memi-
nit, *epocham* habet solennem, & singulariter anim-
adversam. Idcirco non est, quamobrem argua-
tur Onuphrius, quippe qui non inficiatus est, hunc
titulum multo ante ab Augusto fuisse usurpatum.
Quod propter *Hubertum Golzium* subiicere vo-
lui, apud quem etiam in anno mendum inest, quem
Onuphrius DCCXXV. temporum rationibus
haud repugnantem tradit. *in fastos animadvers.*
p. 286. Idonea ergo est quaerenda ratio concilian-
di numos, inscriptiones & historias, ut ne inter se
pugnent, nec temere opponantur. Veruntamen
hoc *Imperatoris* praenomen non semper praescri-
psit Augustus, neque eo, certe in numis, titulum au-
xit successor Augusti Tiberius, & potestate, quae

C 3

voca-

vocabulo denotatur, contentus, exemplum pariter in numis omittendi aliis praebuit, quod numerorum monumenta inspicientibus non potest esse obscurum. Praeterea cauto opus est, & interpretibus observandum, ut non modo explicandi huius vocabuli significatus, suo quoque loco, rationem habeant, verum etiam in explicationibus legum, quo quisque iuris conditor tempore vixerit, diligenter attendant, in quo *Antonium Augustinum* aliquando haesitasse animadverti, quod utique evitasset vir summus, si inter Augustum aevum, quo constitutum est imperium, & secula eo priora, proxima & remotiora distinxisset, rationesque temporum explicatiores iniisset.

XII. Cum illo ipso, quod explanavi, *Imperatoris* praenomine erat plerumque coniunctum *Patris patriae* cognomen, cuius initium nihilo magis certum, & ratio perquirendi minus expedita, nec facilius explicatu est, quam ea, quae paulo ante fuit. Onuphrius, quem rursus inter primos nomino, in annum urbis DCCLVIII. reiicit, quo Consulatum gesserunt Cn. Cornelius Cinna, & L. Valerius Messala, quos Dio sub hoc tempus consignavit, *lib. LV.* Fidem facit *Calendarium Praenestinum*, quod totum vetustas conficere non potuit, quamvis reliqua deperdita sint, & literae aliquot, quae numeros signant, detritae, aut depravatae. Illud
vero

vero permagnum pondus ad historiam affert, & Tranquilli testimonium corroborat, apud quem Messala novi honoris interpret, & tituli collati testis atque internuncius, ita alloquitur Augustum. *Senatus te consentiens cum pop. Rom. consalutat PATRIAE PATREM. in Aug. cap. LVIII. Fragmentum* Calendarii inter inscriptiones retulit Gruterus, in quo *Era* Tribuniciae potestatis mendosa legitur, XXI. mutanda omnino, & constituenda XXVIII. quae congruit cum Augusti consulatu tertio decimo, & respondet anno quinto decimo, quo solenniter est Imperator consalutatus. *in scr. p. 136.* Nec discrepat *Sedunorum* lapis, a Casaubono descriptus, & apte restitutus, certe cum allato Veteris Calendarii *fragmento* conferendus. *in Commentario in Augustum cap. LVIII.* Quare corrigenda est inscriptio, quae extat apud Bartholomaeum Marlianum, ubi annum TRIB. POTEST. XVIII. coniunxit cum COS. XIII. & Imp. XV. Errore manifesto, & forsan per imprudentiam librarii admissio, quem corrigi necesse est, ita ut *epocha* tribuniciae potestatis recte se habeat, additaque nota, decem significante, in posterum legatur, XXVIII. *in annal. Consulum p. 110.* Alii tamen priorem V. C. annum DCCLVII. quem Golzius perperam Onuphrio tribuit, rationibus convenientiorem putant, ad eumque referunt Consulatum Cinnae & Mos-

Messalae, quibus non assentior, & a Pighio, sic computante, & Consules collocante discedo. *in Annal. Romanor. lib. XVIII. p. 534.* Maior in eo difficultas restat, quod numi adversantur inscriptionibus, & antiquiorem huius tituli usum apertissime ostendunt. Nam a quinto inde Augusti Consulatu, usque ad tertium decimum & postremum, extant hoc titulo insignes, & prius cusi, quam tribuniciam potestatem, & simul perpetuum regendi ius accepit. *Era* Consulatus V. quem aureus numus signat, annum Urbis DCCXXIII. manifesto indicat, temporisque intervallum, ab inscriptionibus diversum, commonstrat. Recte suffragatur Golzius, & rei numariae instrumento causam defendit, *loco supra adducto p. 286. 287.* Nihil impedit, quin tempora & concessiones distingvam, quarum utraqve legitima, & SPQ. consensu facta; prior autem, quam numi signant, decreto comprehensa, & ab historicis omissa, posterior, ad quam historici & inscriptiones spectant, sine decreti formula a Valerio Messala, ut voluntatis publicae interprete declarata, & prioris viva quaedam, maximeque Augusto grata repetitio fuit. Lacrymae enim, quas delato cognomine, profudit, non dolorem animi, sed omnino gaudium & voluntatem accipientis significabant. *Apud Svetonium in Augusto cap. LVIII.* Testis est numus, Augustum velati
ima-

immagine super tripode sacrificantem, votisque persolutis, gratias agentem designans, memoriamque servans huius cognominis, quod ita scribitur: PAT. PA. In aliis numis P. P. haud secus, atque in publicis inscriptionibus, interdum ne litera quidem omissa, & plene, quod perinde inscriptiones docent. Eodem modo Livia, Augusti coniux, *mater patriae*, cognominata est, de quo etsi aliquando inter viros, mediocri doctrina praeditos, dubitatum esse memini, numorum tamen auctoritas facit, ut dubitare desinamus. Eo enim honore affectam esse Liviam, numus comprobatur, in quo effigies Augustae, operto capite sedentis, expressa est cum titulo: AVGVSTA. MATER. PATRIAE. Hoc enim Senatus ei tribuendum putavit, ut novus, & antea inauditus ipsi titulus decerneretur, variantibus tamen patrum sententiis, utro Augustam cognomine, *parentis*, an *matris patriae*, ornarent. Nam in medio hoc relinquit Tacitus, & deliberationis, ea de re habitae, mentionem facit, sed an de alterutro Liviae tribuendo statuerint, non tradit. *Alii*, inquit, *parentem*, *alii matrem patriae appellandam* (Liviam) *censebant*, *Annal. I. 14.* At numi haud leve praesidium ferunt, atque hunc sane scrupulum eximunt, Liviamque titulo *matris patriae* auctam fuisse, evincunt. Idem ille honor, diu ab excessu Liviae, instauratus, praemium

D

virtu-

virtutis Iuliae Augustae attulit, cuius rei monu-
mentum, publico auspicio constitutum, & immor-
talitate dignum, numi seruant, historiamque lo-
cupletiore reddiderunt. Quae femina, in sum-
mo fastigio posita, & Septimio Severo Imperato-
ri nupta, inter alios titulos, hoc etiam cognomine
celebratur in numis: MAT. PATR. Adeo verum
est, quaedam ab historicis praetermissa esse, & vi-
tio temporum deperdita, quorum iacturam numi
sarcunt, formulasque antiquitatis, quas frustra al-
ibi requirimus, locupletant, aut suppleant, multas-
que & difficiles temporum rationes explicant, ac
historiam, praecipue augustam, adiuuant, La-
tiumque, adhibitis commode inscriptionibus, ma-
ximopere exornant.

XIII. Refero me ad Augusti titulum, quo nul-
lus unquam dignitate maior fuit, aut veneratione
potior, cuius initium renovat eius memoriam
temporis, quo insignitur principatus Augusti legi-
timus, qualesque natalis constituitur imperii, Sena-
tus populi que consensu firmati. Praesidium hu-
ius sententiae est in marmore Narbonensi, cui nemo
fidem abrogat, in quo haec leguntur.

VII. QVOQVE.

IDVS. IANVAR. QVA. DIE. PRIMVM. IMPERIVM.
ORBIS. TERRARVM. AVSPICATVS. EST. THVRE.
VINO, SVPP LICENT. ET. HOSTIAS. SINGVL. IN

MO-

MOLENT. ET. COLONIS. COLONISQVE. THVS. VI
NVM. EA. DIE. PRAESTENT.

Extat inscriptio apud Lipsium, in auctario inscrip-
tionum veterum, cuius auctoritate emendo histo-
ricos, diversum diem numerantes, quorum alii
propius absunt, & uno tantum unius mensis die dis-
crepant, alii longius abeunt, & diem mensēque
mutant. Post Lipsium Gruterus edidit, & voca-
bulum, COLONISQVE, expunxit, rectiusque &
stylo inscriptionum aptius expressit, INCOLIS-
QVE, p. 229. Quod *Pagi* non admonuit, neque
idoneum, & Latio consentaneum inscriptionis or-
dinem servavit, *diff. hypat. p. 83.* Vere autem cen-
suit *Henricus Noris*, cui meritum Roma prae-
mium persolvit, maiorem huius marmoris, quam
Censorini auctoritatem esse, *in dissertatione eru-
dita, quam CL. Magliabechio acceptam fero,
de votis decennialibus inscripta.* Solebant Impe-
ratores celebrare imperiorum natales, eosque festos
agere, ludisque editis, quincto, aut decimo quoque
anno, suscepti principatus memoriam renovare.
Quod proditum ab Augusto exemplum, Impera-
tores etiam Christiani, imitandum putarunt, dies-
que hos auspicii sui causa, maxime solennes esse
voluerunt, ob eamque causam *sanctos & religio-
sos* appellarunt, *apud Claudium Mamertinum
in Genethliaco Maximiani A. & Diocletia-
ni.*

ni. Haud infcite, quia diu ante haec solemnia, Cicero dixit *natalem Coloniae Brundisinae*, & *Salutis*, l. IV. ep. 1. ad Atticum, & in oratione pro Sextio, secundum Pauli Manutii lectionem, quae haud spernenda est, & mihi se probat. Eadem loquendi ratione, diem natalem reditus vocat l. III. ad Att. ep. 20. Inde vocabulum natalis tractatum est ad significandum Imperii auspiciū, quod in veteri Kalendario Na ale scribitur, non Latinitate quidem corrupta, sed aetate tamen inclinata, & infra augustum seculum recedente. Initium, quo Imperium renovari dicitur, annum novum exponit Marlianus, argumento inscriptionis veteris, Romae apud aedem Divi Hadriani repertae. Hanc laudarunt, & ex lapide descriperunt Lipsius, Vrsinus, Torrentius & Gruterus. Sed verba illa, ANNO. NOVO. indicant Kalendas Ianuarias, quibus stipem populus Imperatori contulit, quem morem historiae mandavit Svetonius, & signavit antiquus lapis, apud Gruterum, ex quo repetiit Io. Petrus Bellorius, in numo Antonini Pii, & apud Casaubonum in Aug. cap. LVII. Non ergo de auspicio imperii, sed de anni initio capienda sunt, nec tamen donum ipsum, quod KAL. IAN. datum est, sed tempus, quo dari consuevit, vocabulis novi anni designatur. Nil addo de
nata-

natali urbis, qui est in numo Hadriani, quem festo ritu celebravit ac recoluit, anno post urbem conditam DCCCLXXIII. In quo explicando antiquarii dudum operam consumpserunt, maxime quod sub illud tempus *Palilia*, quibus Roma extructa est, vocari desierunt. Tantum addo, Imperatores, etiam Hadriano recentiores, formularum elegantiae adhuc studuisse, & eo die, quo imperium auspiciati sunt, *principatum se ingressos* dixisse, argumento loquendi idoneo, & ad augusti seculi imitationem effecto, quo *in rempublicam ingressi* dicuntur, qui eam non quidem arbitratu suo regendam, sed tractandam atque administrandam suscipiebant. Illuc referre licet caput, sive *titulum de excusationibus* inscriptum, & legem in pandectas Romani iuris relatum, *quae est in serie illarum sexta, sectione autem, sive paragrafo 8.* Vbi est *fragmentum* antiquitatis ex epistola Marci Antonini depromptum, & a *Modestino* conservatum, in quo ille *divus pater* a Commodio appellatur.

XIV. Postea vero, quam Octavius nomen Augusti adeptus est, a triumphis abstinuit, cum hoc titulo, quem unum ex omnibus duxit maximum, contentus, moderatione quadam triumphos recusaret. Cuius exemplum M. Agrippa secutus, Bosporanis praelio superatis, triumphum, quantum-

D 3

vis

vis ab Augusto decretum, abnuit, & solis adeo triumphalibus ornamentis acquievit. *Dio Cassius l. LIV.* Cum quo numi consentiunt, & triumphos ab eo tempore non actos esse indicant, quos cum Agrippa consulto omisit, tum deinceps omittendi aliis occasionem causamque dedit, haud repugnantibus Augustis, quorum hoc interfuit, ut belli imperatores cogitarent, eorum auspicio victos esse hostes, qui summo Urbis & Italiae imperio potirentur. Aliqua tamen ornamenta illis relicta sunt, quae palmae ramus, in curru triumphali positus designat, honoremque triumphalem, sine triumpho, numerorum indicio confirmat. Palmas autem, tradito a Graecis more, victoribus datas, togamque pictam, & trabeam tunicamque palmatam, inter triumphalia insignia relatas esse, Romani ritus periti scriptores observant. At triumphalis ille honor ut a triumpho diversus, sic pompae curulis expers erat; neque enim triumphantes, nisi curru vecti, urbem inibant, Capitoliumque ascende-
bant, ut ex Romanis scriptoribus constat, *V. Livius l. XXX. 15. XXXI. 11. § 47.* Hinc *νικητήρια* & *ἐπὶ λαμπρῶν* Graeci distinguunt, *Dio Cassius l. LIV.* De ovatione res perinde nota est, triumpho minorem extitisse, & *ovantes* urbem pedibus ingressos fuisse, quod ex *Plutarcho* liquet in *Marcello*. Quae vellem planius copiosiusque differuis-
set

set *Cantelius* in cap. ultimo de militia Romanorum. Nec vero hic praetereundi sunt *Gellius*, *Macrobius*, *Festus*, *Isidorus*, in primisqve *Dionysius cum Plutarcho*, & *Livius cum utroque conferendus*. Tradit *Bulengerus*, duces bello confecto reverbos, cum triumphum peterent, in templo *Bellonae* res militiae gestas exposuisse, quod recte quidem & ordinarie ita se habet, sed non semper usu probatum est, exemplo *Fulvii*, qui de rebus a se gestis in aede *Apollinis* disseruit, quod testimonio *Livii* comprobatur, l. XXXIX. c. 4. *Onuphrius* quaedam paulo aliter, ac *Lazius*, refert, quod observat etiam *Maderus*, sed non expedit, nec probationes subiicit, quibus expedire potuisset. In notis ad *Panvinium* edit. *Patavinæ*. p. 146.

XV. Quemadmodum vero *Augusti* nomen, post conditum *Romae Imperium*, fuit summum semper, & in terrarum orbe maximum, sic omnia, quae ab *Augusto* constituta & acquisita sunt, quaeve ad eum quoquo modo pertinent, aut pertinentis iure possidentur, ac vindicantur, omnino referri debent inter res sacras, & usu iuris etiam sacrae appellantur. Sacrae leges, sacra domus, sacra vestis, sacrum patrimonium, sacrumque stabulum, passim dicuntur, & omnia in *Augusti* familiam adscita, hac appellatione continentur, atque hoc iure

cen-

consentitur, velut humano nexu soluta, commercio-
que exempta. Sacrae largitiones saepe nominantur,
maximeque celebrantur Comites sacrarum largi-
tionum, *in Notitia veteris imperii, & multis*
apud Cassiodorum locis. Sacrum latus, sacri vul-
tus apud scriptores alios, speciatim poetas, Statium
& Corippum, leguntur. In antiquis inscriptioni-
bus *Augusta domus* interdum *divina*, eodem so-
lenni titulo, & significato haud absimili vocatur, cu-
ius partem dabo.

PRO. SALVTE. DD. NN. IMP. CAES. M. AVR. ANTONINI. P.F. AVG. ET.
M. AVR. ALEXANDRI. NOBILISSIMI. CAES. TOTIVSQUE. DOMVS.
DIVINAE. EORVM.

Divina dicitur, ob singularem, & sacro auspicio
constitutam nominis illius venerationem, quam
non humana duntaxat opinio & consensus, sed
etiam divinae appellationis auctoritas tuetur, in
violabilemque praestat, & supra omnes Regum ti-
tulos extollit. Quod Dio & Xiphilinus indicant,
testimoniisque suis vim & originem eius tituli con-
firmant, atque in summo gloriae fastigio reponunt,
ut omnes alios vincere titulos, aut omnium certe ti-
tulorum dignitatem, salvo *praecipui* honore, com-
plecti videatur. Praeterquam enim quod inscri-
ptio luculenta singularem, & sacram tituli dignita-
tem comprobat, scriptores quoque rerum gnari
consentiunt, ac sacrosanctum aliquid & excelsum
in

in eo titulo inesse confitentur. Idcirco ex Dione
suo Xiphilinus haec reddit. Πάντα τὰ ἐντιμώτα-
τα καὶ ἱερώτατα , ἀύχστα προσαγορεύεται.
Quae ex libro eius LIII. excerpta, & bona fide repe-
rita sunt, ut plane intelligamus, eiusmodi hunc esse
titulum, ut supra omnes titulos constituatur. Aliis
enim aliunde dignitas quaerenda est; solus
Augusti titulus seipso contentus, nihil pere-
grinum affectat, & omnia titulorum ornamenta
excedit. In quo Latini & Graeci summa ratione
consentiunt, illi quidem domestici eius tituli inter-
pretes, hi integri hic & omnino periti testes, vim
nominis, & veritatem rei declarant; illi vocabula
requirunt, hi abundant, utrique studium & ope-
ram conferunt, ut verbis commutatis, sed maxime
aptis, perspicuis & propriis, in explanando huius
vocis significatu utantur. Addo, quod Graeci, La-
tinae loquendi consuetudinis gnari, & sigillatim hi-
storiae augustae scriptores, hoc titulo excelsissi-
mum aliquid insigniant, & vocabulo *superlatio-
nem* notante, altissimum augustae dignitatis gra-
dum describant. Vni ergo Romanorum Impe-
ratori, proprie debetur hic titulus, quo nullus est
neque sanctior, neque insignior, neque excelsior,
neque veneratione maior. Cuius gloria tituli non
minus in auspicio dignitatis, quam in splendore mu-
neris & usu cernitur, propterea quod eo nomine
E des-

designatur summa quaedam inter gentes auctori-
tas, quae singularem ei venerationem conciliat, &
simul efficit, ut hac ratione inter omnes Reges Im-
perator Augustus singulariter emineat, & a ceteris
Regibus, tanquam Regum omnium maximus di-
stingvatur. Quae summa veneratio coniuncta
est cum honore praecedendi solenniore, & in-
signioris solii, sellae, ac pompae curulis, in congressi-
bus Regum, conciliisque moratorum, aut certe
Christianarum gentium, si quae haberentur, aut
haberi deinceps communi earum consensu place-
ret. Nam sanctior illa dignitatis augustae aesti-
matio, quam firma opinio in animis principum &
populorum inseruit, cum effectu *praerogativae*
intelligenda est, ne frustra sit, aut pro inani somnio
habeatur. Quo fundamento praestructo, colli-
gam licet, honoris certe solennioris *gradum* Im-
peratori Augusto ex hoc capite deberi, ac merito
deferri. Hoc enim titulo noscitur ut maximus Re-
gum, & maxima inter Reges veneratione dignus,
adeo ut huius ratione in concilio gentium, si quod
habendum esset, non modo praecedendi ho-
nore, sed etiam *praesidendi* auctoritate fungere-
tur. Exinde sequitur, neminem, nisi Romano-
rum Imperatorem, cognominari proprie Augu-
stum, ne Regem quidem Romanorum, etiamsi ce-
teros Reges praecedat, & in Imperio Ro. ac augusta
digni-

dignitate ipso iure successionem consequatur. Tantum abest, ut externi Reges proprie dicantur Augusti, ut potius consecratum confirmatumque Romae auspiciis titulum soli Romanorum Imperatori, & summo Urbis domino, non sine documento venerationis Augusto debitae, relinquant. Etenim *Imperatoris* per se titulus, quem affectarunt quidam Reges & usurparunt, non dat ius sumendo *Augusti*, *Augustissimique* titulo, quippe ratione Imperii Romanorum acquisito, constanterque servato, & ad omnes in eo successores valido ac sempiterno iure propagato. Unus autem in terrarum orbe est Imperator Romanus, & quod ab hoc fonte manat, unus inter omnes, quotquot imperant, Augustus, unus, inquam, qui vero ac proprio *Augusti* nomine censeatur. De industria omitto Reges barbaros, intra & extra Europam sitos, qui regna armis domita, in vastam unius Imperii molem conflarunt, & ideo *Imperatores* appellati, sed Augusti titulo sacriati non sunt, quo soli Romanorum Imperatores gloriantur, eoque per eminentiam ab aliis, etiam cultis & Christianis Regibus, sed inprimis a dominatoribus istis barbaris distinguuntur. Quocirca magnus dominatus in Thracia constitutus, multas quidem Europae & Asiae regiones complectitur, regnaque sub unius potestate coniuncta habet, postquam Imperatores Graeci, for-

tunis everſi, ferociſſimo hoſti ſuccubuerunt. Non
tamen eius Imperii, qvod hic ſpecto, nomine &
dignatione continetur; neqve enim commuta-
tum, ſed extinctum eſt priſtinum illud Graecorum
Imperium, qvod ab urbe Latii, & Roma veteri
translatum, ad excidium principis Thraciae urbis
permanſit, ac eo ſuſque retinuit Romani nominis
ſingulare decus, & Auguſti tituli honorem ſum-
mum, Caefareamqve dignitatem, qvippe qvae
vere ei conveniebant, & propter novam Romam,
qvae tunc erat Conſtantinopolis, omnino debe-
bantur. At haec ſacrata auſpiciis ornamenta &
elogia nihil ad barbaros Thraciae imperantes per-
tinent, qvorum dominatus *Sultanicus*, a ſacro no-
vae Romae imperio plurimum diſtat ac diſſidet,
certe Auguſti nominis venerationem non capit,
quam everſo Romae novae imperio, ſolus inter
Chriſtianos Principes obtinet, & iure ſuo promere-
tur ſacraſſimus Romanorum Princeps, antiquita-
te imperii primus, & auguſta dignitate ſummus
idem ac maximus Imperator, cunctiſque adeo Re-
gibus, & imperatoribus non-Romanis, ordinis ho-
norisqve ratione praeferendus, nec Romae novae
Auguſto ceſſurus, ſi qviſqve extaret hodie, Grae-
cumqve Romanum Imperium, Romano veteri ſe-
cundum, ſuper-eſſet. Tricantur interdum exteri,
praeſertim Galli qvidam, & nominatim *Scipio*
Plei-

Pleixius, regum nomen Imperatorio antiquius
& dignius putans. *tom. 1. de l'hist. general. de*
France. Contrarium res ipsa loquitur, quando
omnes Christianae gentes venerabilius aliquid &
eminentius in illo Imperatoris nomine agnoscunt,
& barbari etiam Asiae Reges, regio titulo non con-
tenti, Imperatores dici volunt, non alia de causa,
quam quod Imperatorium titulum multo dignio-
rem esse arbitrantur. Quorum iudicium eo mi-
nus negligendum est, quod praeter Orientis Reges,
etiam in orbe Christiano Galli Hispanique inter-
dum affectarunt hunc titulum, quem haud dubie
nobiliorem esse autumabant. Nec tamen eo va-
lere poterat recens sumptus ille titulus, ut Galliae
Hispaniaeque Reges honoris gradu, & usu Augusti
nominis proprie dicti, cum Romanorum Impera-
tore exaeqvarentur. Quare deinceps hoc titulo
abstinuerunt, cum novi exempli esset, nec venera-
tionis augustae gloriam tueretur apud ceteros Re-
ges, quos nihil forsitan impediabat, quin eundem
asciscerent titulum, & suorum quisque populorum
Imperatores se appellarent. Neque id non licuis-
set ex diversa causa Imperatori Ro. Augusto, ma-
xime propter antiquissimum Germaniae regnum,
quod inter reliqua Europae regna praecipuum, ac
honore primum, & soli Romanorum Imperio, cu-
ius summum caput eligit, ut originis auspicio, sic

E 3

digni-

dignitate est secundum, arctissimo ceteroquin & sempiterno foedere cum eo coniunctum. *Quae non recte affecuti sunt Thomas VVolphius Iunior, & Philippus Beroaldus Bononiensis, quod ex eorum epistolis Benevenuti Imolensis libello, qui Augustalis inscribitur, subiectis patet, quibus disceptatio de nomine imperatorio continetur.* Frustra autem contendit *Dupleixius*, fraudi esse Imperatorum dignitati, quod ultimis seculis ignotum fuerit hoc nomen; contra illustris & pervagata Regum fama extiterit ante imperatores, eo, quo dixi, significatu appellatos. Nam ea causa non est per se idonea, quamobrem nomen regium imperatorio praeferatur, quia Ro. Imperium altiori dignitatis gradu constitutum, & titulo augusti nominis sacratum, ac super omnia terrarum orbis regna erectum, hodiernis etiam, quaecumque supersunt, regnis antiquitate non fabulosa praestat, & explore cognita temporis diuturnitate, multisque aetatibus & seculis longe aliis dominatibus & regnis antecedit, gloriamque huius rei suo pte, nec ab inani ostentatione quaesito praesidio, sustentat. Accedit morationum consensus gentium, quae non modo non in dubium vocant splendorem huius nominis, sed quoque ultro confitentur & aestimant, ac Imperatorem eo praeditum, summo loco numeroque habent. *Quo praecipui*
argu.

argumento se fulcit angusta dignitas, & si quid innovetur, iustam contradicendi causam praebet, his maxime, ad quos ea respectinet, ut contra tot seculorum consuetudinem nihil mutetur. In eo enim profecto cum Imperatoris, tum reliquorum omnino Regum ius versatur, nequid unius auctoritate Regis fiat, quod eiusmodi sit, ut titulorum inter Reges aequalitas tollatur. Idcirco *Io. Mariana*, Hispanus, idemque diligens scriptor, haud adduci potuit, ut crederet, Innocentium II. comprobasse institutum Alphonsi VII. Castellae Regis, titulum non receptum, neque regio non maiorem capessentis. *lib. X. c. 16. de rebus Hispan.* Ante hunc *Rodericus Toletanus lib. VII. c. 7.* *Rodericus Santius part. III. c. 31.* *Alfonsus Cartagena cap. LXXVII.* *Lucius Marineus l. VII.* *Franciscus Tarapha an. MCVI.* Ergo, fatente ipso, met Mariana, iniuriam Germaniae fecisse intelligitur, qui alienum usurpavit, titulumque sibi non debitum ascivit; at moriturus denuo extinxit, revocato, ut par erat, nomine pristino, & duobus filiis, cum Regum titulo, heredibus institutis. Quo sane modo Alphonsus VII. liberavit conscientiam, & successorum tranquillitati consuluit, eosque officii admonuit, ut sublata aemulationis causa, Reges ipsi graves Regum offensas, ac pericula vitarent, atque in proposito aequalitatis titulorum retinendo

do perseverarent. Vivum certe Alphonsum nemo Regum pro Imperatore habuit, neque Imperator eum agnovit, aut hoc nomine tituloque unquam appellavit. *Eodem fere modo existimare licet de Sanctio maiore, apud Hieronymum Blancam in commentario rerum Aragonensium p. 621.*

XVI. Quamobrem non est, cur a priori sententia me deduci patiar, eorumque in opinionem discedam, qui negant, hunc Augusti titulum Ro. Imperatoris esse proprium, quippe quem Clodovaeo Francorum Regi collatum, scriptores omni exceptione maiores testentur, eo quod Anastasius, Graeco-Romanus Imperator Augustus, missis ad Clodovaeum codicillis, eum honore & appellatione *Augusti* cohonestavit. *Quam in rem legendus est Gregorius praesul Turonensis, & per antiquus rerum Francicarum scriptor, qui haec, quae huius loci sunt, tradit: ab ea die (qua Clodovaeus ab Anastasio codicillos accepit) tanquam Consul & Augustus est vocitatus. Histor. Fr. lib. II. cap. 38. De quorum sensu verborum diu magna contentione inter ipsosmet Gallofrancos disputatum est, quorum aliqui de imperio Augusto exponi posse arbitrantur, nominatim Carolus le Cointe annal. eccles. Francor. t. I. an. 508. Quem secutus est Antonius Pagi, in dissert.*

dissert. hypat. part. 1. c. 8. At enim vero hi Codi-
cilli ad *Consulatum Urbis honorarium*, non ad
Imperium, aut summum Romae principatum spe-
ctabant. Quo certe indicio hic Consulatus, qui
Codicillaris quoque dicitur, nihil iuris in Romam,
aut Romanorum Imperium, aut *competentem* e-
ius ratione proprium Augusti titulum dabat, sed so-
lo honore externo, per Consulatum ab Anastasio
concessum acquisito continebatur, huiusque cere-
monia inaugurationis extra Urbem, in transalpino
Franciae regno, a quo SPQR. longissime aberat,
peragebatur. Mera igitur dignitas hoc nomine si-
gnificatur, quæ non erat perpetua, neque ad suc-
cessores transibat. Contra verus propriusque
Augusti titulus cum summa Ro. Imperatoris po-
testate semper & ubique coniunctus est, omnibus-
que successoribus debetur. Honorabat Regem
Imperator, sed non secum exaequabat, nec pote-
statis, neque tituli, cum ea nexi, consortem redde-
bat. Idcirco Gregorii testimonio abutitur Coin-
tius, quum Clodovaeo plus tribuit, quam ei conve-
nit, atque ab hoc anno, quo Anastasii voluntate
Consulatum accepit, annos *Imperii* dinumerat, eos-
que a regno Clodovaei distingvit. Perinde ac si huius
concessu tituli novum in Francia Gallica Imperium,
quod ingeniose comminiscitur, constitutum fuisset.
Magni enim honor ille habitus, & missis ab Ana-
stasio

F

stasio

statio insignibus, publice collatus est, sed suam ipsius dignitatem, & proprium suae dignitatis titulum in omnibus *concessionum* formulis Imperator excepit, neque Clodovaeum creavit Imperatorem, sed Consulem declaravit, nec parem sibi constituit, sed nova, & nunquam Francis attributa dignitate condecoravit, quae in Vrbe quidem & in Orbe Romano splendidissima, augustae tamen non aequalis fuit. Titulum sine Imperio datum concessumque res ipsa evincit, & constans regii nominis, quod tabulis Clodovaeus praescripsit, usus, regni que, cum heredes institueret, divisio, nulla, neque imperii, neque imperatorii tituli mentione facta. Verba *Turonensis* summae eius dignitatis, quam Imperatores Augusto nomine praeterunt, & suo ac perpetuo iure obtinent, imitationem quandam ostendunt, & insignem adhuc diversitatem inter utroque, Imperatorem & Regem, alterum concedentem, alterum accipientem relinquant. Praererea id nativa conditio rei concessae requirit, & ex natura *actus concessionis* sequitur, ut Consulatui intelligatur, regio honori congruens, quo Regis dignitas, manente regno, augeatur, ita ut *Clodovaeus tanquam Consul & Augustus*, dignitate ab Imperio & Imperatorio culmine sejuncta, vocetur. *Papirius Massonius* de concessio collatoque patriciatu interpretari voluit, *Cassiodori*, ut arbitror,

oblitus, qv̄i allatis *libro sexto* formulis, gnaviter
distinxit. Sed praeter nomen dignitatis expres-
sum, a qvo minime recedendum est, insignia quo-
que Consulatus, qvae cum ea dignitate coniun-
xit Gregorius, fidem novi scriptoris infirmant.
Annal. Francor. l. I. Itaque Consulatus per epi-
stolam Clodovaeo tributus est, ut splendidissimum
Vrbis Consulatum, in solenni, si procederet, pom-
pa imitaretur, non ut per eum ius Imperatorium, si-
ve imperium a regno diversum, eiusqve ratione
propriam Augusti nominis dignitatem inter Fran-
cos consequeretur. Omnino id cognorunt cor-
datiores Franci, & usu probarunt, ab eoqve titulo,
in qvo singulare quiddam & praecipuum inest,
recto modestiae exemplo abstinuerunt, omnesqve
Reges & populi moratiores cum veneratione qua-
dam observarunt, summumqve terrarum orbis
Principem *Augusti* nomine designari, magna
consensione censuerunt, & primi etiam Francorum
Reges perpetuum hunc & sacrosanctum *Augusti*
titulum significantiore, & *Semper Augusti* cogno-
mine exprimendum putarunt, eiusqve exemplum
rei priscae Francorum scriptores conservarunt, poste-
risqve retinendum tradiderunt. Utuntur prorsus
iure suo, qv̄od in eorum, ut ita dicam, visceribus
inhaeret, Imperatores, titulumqve sine aemulatio-
nis causa susceptum, & antiquissima possessione ser-
vatum, qvasiqve cum Imperio natum, & continua

succedentium Imperatorum serie propagatum
tuentur. Alii Reges nomen *Imperatoris* raro,
Augusti rarissime, nec proprie, & separatim sem-
per ac leorsim a titulo Imperatoris, contra *Impera-*
toris Augusti nunquam usurpant, quod tabulae
docent, & instrumentorum in Gallia, Hispania &
Anglia editorum formulae, quae vitio temporum
carent, & apud domesticos externarum rerum scri-
ptores extant. Franci *Meroveadum* successores
vel ob stirpem Carolovingorum augustam, ex qua
prognati sunt, vel ob regnum Franciae, in quo au-
gustis Imperatoribus, divisione facta, successerunt,
aliquando, nec proprie, nec eodem scribendi teno-
re, neque ordinario & continuato Curiae usu, nec
perpetuo, atque ad posteros transmissio titulo, neque
ab Imperatoribus, quorum ea in re honor verte-
bat, neque a Regibus aliis, ad quos tanti momen-
ti negotium ex capite aequalitatis regiae spectabat,
approbato nomine utebantur. Vnum & alterum
exemplum non infringit confirmati iuris titulum,
soli Imperatori debitum, quem nulla vetustas con-
ficere potuit, quemque perpetuus omnium seculo-
rum usus, cunctis tacite consentientibus populis,
uni Romanorum Imperatori tribuit, ac *praecipui*
iure semper, & summa ratione addixit. Quae au-
tem raro fiunt, & praeter regulam, perinde ac si
non facta essent, aestimantur, praesertim quum
moris

moris *pragmatici*, inter gentes recepti forma nominum dignitates metitur, & congruentes cuique titulos ostendit, quorum discrimen adeo non tollit, ut quoque proprios, & ex singulari causa quaesitos, eosque perpetuos, ac nequicquam intermissos, & nullo unquam contrario usu mutatos, a ceteris distingvat, confusionemque inprimis vitet. Haud secus innovandi cupiditatem fugit, & *Augusti* titulum unice *Imperatori* assignat, quem praeter sacram eius nominis dignitatem, ultima antiquitas suffragio suo defendit. Convenit hoc cum stylo & sententia Romanorum, inter quos Capitolinus scribit. *Gordianus Caesar* (destinatus Augusto successor) *sublatus* (in altum, sive elevatus, ut alibi loquitur) *a militibus, Imperator est appellatus, id est, Augustus. cap. XIV. in Maximino & Balbino.* Unus ergo est Imperator Augustus, summa & sacratissima auctoritate praeditus, quo nomine etiam celebratur a piis, & in civitatem Dei ascriptis doctoribus, ex quibus Fulgentius, *In seculo, inquit, Christiano Imperatore nemo celsior invenitur. L. II. de Ver. praedest. & gratia, quod repetitur in Capitularium lib. V. c. 319.* Apud Gothos haud alter existimavit Theodericus Rex prudentissimus, & teste Cassiodoro, ad Anastasium Imperatorem scripsit. *Vos totius orbis salutare praesidium, quod ceteri dominan-*

res iure suspiciunt, quia in vobis SINGVLARE
ALIQVID inesse cognoscunt. Var. l. I. ep. 1. Inter
Francos Theodebertus luculentum summi huius
nominis testimonium dedit, & Iustinianum Sem-
per Augusti titulo veneratus est; eodem honore
Mauritium affecit Childebertus, uterque Rex Fran-
ciae, & consuetudinis scribendi haud ignarus. Epi-
stolae, quae fidem afferant, legi possunt in *tomo I.
scriptorum Francorum Duchesnianae editio-
nis* p. 862. 866. Extra tituli inscriptionem, & in
ipso epistolarum *contextu* Imperator ibi nomina-
tur *Augustus, piissimus Augustus, serenissimus
Augustus*, p. 869. Et Imperatoris Augusti Coniux
dicitur *Augusta Serenissima*, p. 873. Alio in loco,
Domina gloriosa atque inclita Augusta, quo ti-
tulo Anastasium excepit regina Francorum Brune-
childis, p. 867. Iniquum ergo postulatum fuit, supe-
riori congressus Monasteriensis tempore, quo titu-
lus perantiquus, & plurimorum possessione seculo-
rum firmatus, aemulatione quadam in controver-
siam vocatus, sed magna animi constantia servatus
est, cum pacificus Imperator, quae suae partes es-
sent, declararet, titulumque documentis & rationi-
bus defenderet, ac nihil contra dignitatem suam fie-
ri sineret, atque in eo optimi, & amantiissimi patriae
Augusti officio fungeretur. Sane quam egre-
gium, & observatu dignum modestiae specimen,

ac

ac singularis erga Imperatorem reverentiae argu-
mentum est, quod Reges Septentrionis nulla aemu-
latione commoti, religiose & constanter ab hoc ti-
tulo abstinuerunt, quamvis regna Cimbrorum
Gothorumque antiquissima tenerent. Recentior
est *Christianissimi* titulus, quippe seculo XV. a Ca-
petinis Regibus sumptus, & ante hos in loco *epithe-
ti* habitus, neque in *Karolini* aevi curiam rece-
ptus, quem tamen pro aequitate sua Imperatores
non impugnarunt, nedum moderationis suae fines
transferunt.

XVII. Ex his demum intelligi potest, Reges
Francorum nihil de *maiestate* huius tituli delibasse,
nec, ut maxime voluissent, delibare quicquam ac de-
trahere potuisse, quippe quem Imperatores ex singu-
lari causa quaesitum, & summae venerationis auspi-
cio susceptum, ab ultimis inde seculis proprium &
perpetuum, *praecipui* indicio retinuerunt, eum-
que externi etiam Reges, citra & ultra Alpes, finitimi
ac remoti, nullo repugnante, agnoverunt. Non e-
quidem dissimulo, Regibus secundae stirpis no-
men *Imperatoris* tribui, sed non *proprio*, nec *ple-
nou* usu, quem rei veritas, & vetus Curiae Romanae
consuetudo requirit. Verbum *Augusti* in Re-
gum tabulario insolens, & semel, quod legerim, ac
praeter Curiae consuetudinem usurpatum, quasi-
que extra *propriam sedem* positum, non mutat
eius

eius vim significationis, quam per se habet. Ex primo enim imponentium instituto, & usu proprio ad auspicii Imperatorii sanctitatem pertinet, & titulo *Imperatoris* summam venerationem addit, maximumque splendorem. Nemo ex omni Regum numero titulum *Imperatoris Augusti*, aut *Semper Augusti* suscepit unquam & sibi ascripsit. Evolvantur annales, replicetur memoria temporum, inspiciantur tabulae, perquirantur omnia & excutiantur: nemo inter Reges, qui ita se scripserit, invenietur, uno duntaxat *Rege Romanorum* excepto, qui veteri more idem erat, ac Imperator electus, necdum vero consecratus atque inauguratus. At secus multi existimant, & exempla proferunt, quae obesse quidem huic sententiae videntur. Inter alios *Jacobus Gothofredi*, lurreconsultus acri iudicio, & varia doctrina praeditus, *Graecorum Imperatorum*, concessionem obvertit, nec tantum Augustorum, sed etiam Imperatorum nomen Francorum Regibus, Dagoberto, Ludovico Crasso, & Ludovico Iuniori tributum esse contendit. *In Diatriba de iure praecedentiae aph. XXV.* Sed monumenta non inspexit, & rationes praecipitavit. Non enim Dagobertus, sed Clodovaeus, *tanquam Consul & Augustus*, ab Anastasio dictus, neque is, neque alius, quispiam, primo huius nominis auspicio *Augustus*, multo minus
Im-

Imperator Augustus, coniunctim est appellatus. Reliqui, quos enumerat, Reges, non *Augusti*, nedum *Imperatores Augusti*, sed Imperatores, sine imperio, nec proprie, neque titulo *Curiae*, & raro, extraque usus *pragmatici* formulam, ab aliis vocati sunt, ut *veteres chartae*, quas ex auctore Gallico anonymo commemorat, propius inspectae nihil contra me probent. Aliorum ne mentionem quidem facere attinet, quorum titulus ab *Imperatorio* Augusto est maxime seiunctus. Quorum referri debent *Ludovicus Balbus*, *Karolus Simplex*, *Odo*, & *Ludovicus Transmarinus*, quos non fuisse Imperatores, Galli peritiores ipsimet fatentur. *Stephanus Baluzius in notis ad P. Marcam de Concordia Sacerdotii & Imperii lib. VI. c. 25.* Titulus autem *Imperatoris* non iure Imperii, nec usu *curiae*, sed per raro in quibusdam privilegiorum formulis, & epistolis, etiam dubiis, perscriptus, ac Odoni quoque non legitimo Galliae Regi, nec sine falsi suspicione additus, neque a Romanorum Imperatore admissus & agnitus, neque ab aliis Regibus comprobatus, neque ad usum *Curiae* ascitus, neque constanter servatus, & ab ipsis denique utentibus, eorumque successoribus est intermissus. Eo minus probant nomina Regibus Francorum extra moris *pragmatici* formulam, a Pontificibus & Praefulis tributa, ut *epithetorum* numerum impleant,

G

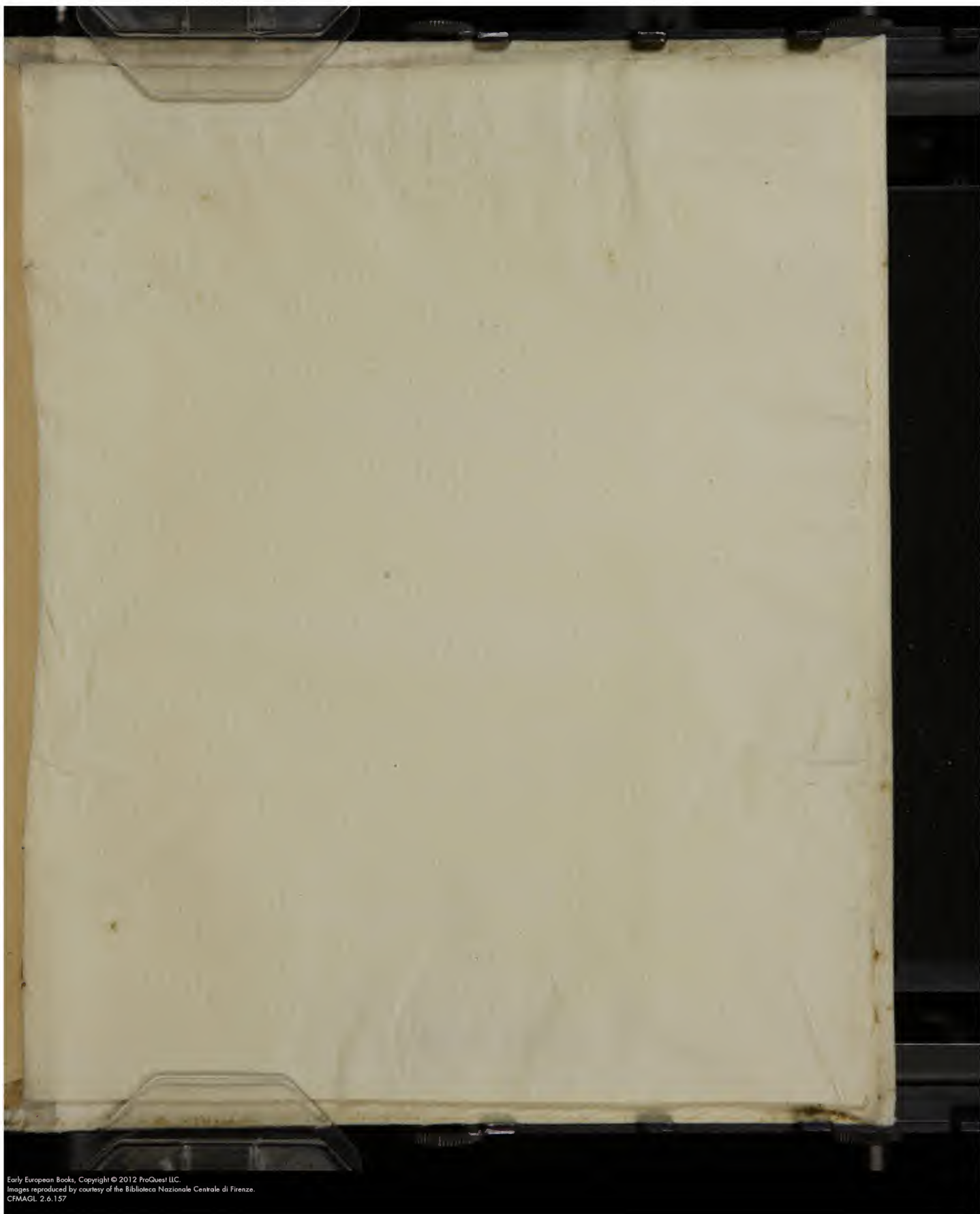
pleant, non ut titulorum, quos verus *Curiae* usus
definit, loco habeantur, quod *Ludovici Balbi, O-*
donis, & Roberti Regum causa observandum.
Neque eo secius de *Lothario & Ludovico* Regibus
admonendum est, titulum *Augusti* ab Imperato-
rio seiunctum, qui rarissime illis ascribitur, nihil o-
stendere praeter inane simulacrum, quod a primo
eius, de quo hic agitur, tituli auspicio, & proprio
perpetuoque usu quam longissime abest. Quocirca
Rex Clodovaeus, Consul ab Anastasio renunciatus,
a quo nominis Augusti initium & originem vulgo
repetunt, nunquam usus est *Augusti* titulo, conten-
tus nomine INLVSTER, quod propter *Consula-*
tum honorarium suscepit, tabulisque praescripsit.
Du fresnius in Glossar. ex eoque Mabillonius de
re Diplomatica lib. II. c. 3. Idem hoc iure ac merito
possum affirmare de Anglorum Regibus, quorum
nullus adhuc dictus est *Augustus*, vel *Imperator*,
usu proprio, atque in formulas Curiae relato. Secus
atque serres habet cum *Imperatoris Augusti* titu-
lo, qui a primo *acquirente* ad successores transit,
& cum auspicii sanctitate continuatus est, summa-
que semper cum veneratione servatus. At non
eandem rationem & viam ingressi sunt Angliae
Reges, *Edgarus, Ethelredus, & Guilelmus II.*
qui primo *Augusti* tituli auspicio caruerunt, &
cum ad augendam regni gloriam, vicinorum ae-
mula-

mulatione exciti spectarent, nomen *Imperatoris* pro *epitheto* asciverunt, neque ad excelsissimum illud Caesareae & augustae dignitatis fastigium pervenerunt, ac intermisso quoque *Imperatoris* nomine, ad pristinam consuetudinem modestiamque redierunt, & posterius atque successores ab incepto tam invidioso, & aemulationis pleno sapienter abstinendum putarunt. Quaerit tamen, quod obtendat, *varia vir doctrina Ioannes Seldenus*, & nomen, quod proprio *charactere* & *symbolo* historia Romanorum definit, ex populari quodam usu aestimat, nec *epitheta*, neque appellationes ex alia quacunque causa factas, a singulari & perpetuo titulo secernit. *De titulis honorum part. I. c. 2.* Proxime huius argumenti partem attigit *Gerardus Feltmannus*, lurreconsultus apprimè doctus, sed cui non licuit tam esse liberali, ut negaret, titulum esse proprium, & concederet, alios quoque Reges eum sibi vindicare posse. *Tract. de tit. honor. l. I. c. 29.* Quem minus caute, nec tanto par instituto secutus est novus *annotator* Seldenianus, qui ducem in hoc genere, quem sequeretur, accuratorem deligere potuit *Io. Henricum Boeckerum*, cuius extat elaborata, & ob civilis philosophiae momenta elegans dissertatio, quam de auspicio regio inscripsit. Nihil autem est emendatior

dator sententia *Antonii Matthaei, eruditi aliqui doctoris Batavi*, Imperatores cum primis ob Tribunitiam potestatem, *sanctissimos & sacratissimos* dici existimantis, *de Nobilitate lib. I. c. 3.*

XVIII. Tandem pro eo, ac par est, concludo, & omni asseveratione affirmo, hunc, in quo explicando multus fui, hunc, dico, unicum esse titulum, quo inter cunctas nationes & gentes, sine ambitione gloriatur *electus Romanorum Imperator* LEOPOLDVS, summus idem ac religiosissimus orbis Christiani Princeps, Regumque maximus, & supra omne regium in terris fastigium euectus, ac suo proprioque, & singulari prae aliis nomine *venerabilis*, & sancto perpetuoque iure, omnium Principum ac populorum, quos humanitas imbuat, consensione AVGVSTVS, & constanti, neque interrupto plurium seculorum usu, diutissimoque, nec unquam intermisso Curiae more, cui nemo contradixit olim, neque ulla veri specie contradicere quisquam potuit, pleno & rem magis declarante titulo, quem sermo Teutonicus, fundamento *praecipui* salvo, ad significatum *amplificandi* deflexit, SEMPER AVGVSTVS, auspicio divinus, re sacratus, exemplo sanctus, & uno hoc nomine omnem gloriam, summamque venerationem complexus.

AETERNITATI. AVGVSTAE.

005647059

